

Kilpailukykyksopimus ei vahvista kuntataloutta

Palkoista ja työehdoista sopiminen on valtakunnan tasolla tuskaisaa puuhaa, sillä neuvottelutuloksiin kietoutuu paljon euroja, valtapeliä ja erilaisia tavoitteita. Myös tällä kertaa tarina ensi vuoden palkkaratkaisuista ja siihen liittyvistä pidemmän aikavälin toimista on ollut pitkä ja epävarma.

KILPAILUKYKYKSOPIMUSTA on työs-
tetty hitaan talouskasvun ja julkisen sektorin uuvuttavan sitkeän velkaantumisen aikana. Huonot lähtökohdat näkyvät siinä, että sopimus jakaa niukuutta: työaika pitenee, palkat pysyvät ennallaan, paikallista sopimista edistetään, julkisen sektorin lomarahoja leikataan ja sosiaalivakuutusmaksujen painopistettä siirretään työnantajilta työntekijöille.

Palkansaajien ostovoiman heikentymisen estämiseksi sopimukseen liitetään tuloveronalennuspaketti. Kuntatalouden kannalta on erittäin tärkeää, että veroperustemuutokset kompensoidaan kunnille hallitusohjelman mukaisesti.

SOPIMUKSELLA TAVOITELLAAN työllisyyden merkittävää parantumista, talouskasvua ja julkisen sektorin sopeuttamista vähintään puolella prosenttiyksiköllä suhteessa kokonaistuotantoon vuoden 2019 tasolla. Pitkällä aikavälillä myös kuntien verotulot lisääntyisivät ja velkaantuminen vähentyisi.

Lyhyemmällä aikavälillä sopimuksen vaikutukset kuntatalouteen ovat kuitenkin monisyiset.

PLUSSAA TUO kuntien henkilöstökustannusten pieneneminen, kun työnantajien työeläkemaksuja ja työttömyysvakuutusmaksuja alennetaan asteittain vuosina 2017–2020.

Kilpailukykyksopimukseen sisältyy myös kuntatyönantajan sairausvakuutusmaksun alennus, joka ei sisältenyt

Minna Punakallio

alkuperäiseen hallituksen suunnitelmaan kustannuskilpailukykyyn parantamiseksi. Tuossa suunnitelmassa työnantajan sosiaaliturvan alennus suunnattiin vain yksityiselle sektorille.

Kuntien toimintamenoihin kilpailukykyksopimus tuo helpotusta myös siten, että ensi vuoden palkankorotus on nolla, työaika pidennetään ansiotasoa muuttamatta ja henkilöstön lomarahoja leikataan 30 prosentilla 2017–2020.

Kaikki edellä mainitut tekijät pienentävät kuntien menopuolta tuntuvasti.

MENOHELPOTUSTEN OHELLA osa sopimuksen yksityiskohdista merkitsee kuntien tulopuolelle kuitenkin tuntuvia heikennyksiä.

Yksi kuntatalouden tulovirtaa heikentävä tekijä on palkansaajien sosiaalivakuutusmaksujen korotus, joka kasvattaa palkansaajien verovähennyksiä ja pienentää siten kuntien verotuloja. VM:n arvioiden mukaan muutos pienentää vuoteen 2020 mennessä kunnallisveron tuottoa noin 500 miljoonalla eurolla. Toisin kuin veroperustemuutokset, maksuihin liittyviä muutoksia ei kompensoida kunnille.

LISÄÄ JULKISEN SEKTORIN tulopuolta heikentäviä tekijöitä tippuu kuntatalouteen työvoimakustannusten kevennysten rahoitusratkaisuksista. Kaikkien työnantajien sosiaaliturvamaksun alennus nimittäin rahoitetaan julkiselle sektorille sopimuksesta syntyvistä säästöistä. Kuten edellä todettiin, säästöjä syntyy työajan pidentyksestä, lomarahojen leikkauksista sekä työeläke- ja työttömyysvakuutusmaksujen siirtämisestä vakuutetuille.

OMAN VAIKEUSKERTOIMENSA asiaan tuo se, että sote-maailmassa 2019–2020 kuntien menot, veropohja, verotulot ovat aivan erinäköiset kuin tällä hetkellä.

Kilpailukykyksopimuksen toteutumisen merkitseekin kunnille ja valtiolle säästöjen imurointia rahastoihin niin, että koituneet henkilöstömenosäästöt leikataan tulopuolelta pois.

Tämä on hyvin poikkeuksellista. Piru ei tällä kertaa piilekään sopimuksen yksityiskohdissa, vaan itse sopimuksen tavoitteessa sopeuttaa julkista taloutta ja saada yksityinen sektori voimallisempaan kasvuun. Onnistuessaan tämä sataa myös julkisen sektorin laariin.

Sopimuksen lopulliset väännöt ovat vielä käymättä, mutta jo tässä vaiheessa voidaan sanoa, että kuntatalous ei vahvistu kilpailukykyksopimuksen toimitilla. Vastaaviin ratkaisuihin päädytään niin kauan kun julkisen sektorin velkaantuminen on nykytasolla. ♦